Број 179. У Новом Саду у петак 10. августа 1901 Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за светом.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију. Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, оа целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Економски и културни напредак наш.

У Вел. Бечкереку уверисмо се и опет, какав ми имамо красан народ! Тај је народ вољан да чује, да ради, да жртвује. Такав народ је заслужио бољу будућност и грехота је, чинити му неприлике и сумњичити га.

И мртво слово, књига и новина може много, али је жива реч јача. А ми се тако мало служимо том живом речју. И то је велики грех наше интелигенције.

Да ми држимо у свакој вароши годишње по неколико зборова, јавних предавања, о нашим економским и просветним питањима, у нас би ишло све друкчије. А трезвени и заузимљиви људи у селу, требали би и у сваком селу да приреде бар два три предавања годишње. Где не мају згодне људе, нашли би их са стране.

О овом је већ било речи на овом месту, али канда без осетног успеха. И ми не можемо и не смемо престати гуркати ову ствар, јер се она мора извести и то што скорије и у што јачој мери. Где су наше читаонице, да раде на том послу. Где је наша интелигенција? Где су наше земљорадничке задруге? Јер чак и оне на овом пољу не раде скоро ништа, а зацело не раде онолико, колико би требале.

Уверени смо, да само треба да се организује, састави једно друштво, које би почело радити на том послу и успех би био огроман. Ми знамо да није тако лако извршити културну мисао и економски напредак, као н. пр. донети резолуцију. То се не може на једном збору и договору. За то треба чешћих договора и истрајна рада. Али баш зато, што је то потребно, ми не смемо оклевати.

Ми видесмо на велико-бечкеречком збору искупљен веома велики број интелигенције, а нарочито млађе интелигенције. И ми верујемо, да они осећају за народ и да би му озбиљно помогли на сваком пољу. Па дела и на овоме!

Уверили смо се, да имамо довољно снаге и средства, сад само треба мало добре воље. Најтеже је и у овој ствари покренути и отпочети. Али зато ће и имати оно друштво или оно место највећих заслуга, које прво удари будаком у ово запарложено поље нашег народног живота.

Ми знамо, да су у овај мах још важни пољски послови. Али време јури, лети, за час ће се прерадити, а онда би требало, да је све спремно, да се отпочне. Не треба много речи, ако је воља ту. А те воље мора бити.

Ми смо у тако жалосном положају, да за нашу културу и наш економски напредак морамо сами радити. И што је наше стање теже, у толико морамо бити дурашнији, окретнији, ако хоћемо да живимо и одржимо се.

Надамо се, да и ова искрена реч неће бити глас онога, који вапије у пустињи.

С. С.

Извештај са велико-бечкеречког автономног збора.

Председник: Реч има Јаша Томић.

Јаша Томић: — Браћо! Био човек, који је тешком муком стекао мало куће. Скупо, врло скупо ју је платио. Ал му то не беше тешко, јер напослетку дочека, да ту кућу укњиже на његово име.

Но кад једном тај човек хтеде у кућу. нађе забрављена врата, не пуштају га унутра. Куца, не отварају му.

А кроз отворене прозоре види, где његови млађи, које је он наместио, да буду чувари, чине свакојаке покоре. Неки спавају, други разбијају по кући као манити, а неки већ развлачи и иконе. Лупа, не пуштају га, куца, не отварају му.

Знам, драга браћо, ви би волели да вам кажем: где се то догодило? јер се ово не може лако веровати. Но ја ћу да учиним и више. Пристајем да упрем прстом на онога, који стоји пред забрављеним вратима своје куће и лупа, а не пуштају га. То сте ви браћо! Та ево сте се и данас искупили, да куцате, не били вам се отворило.

Тешком муком стекао је наш народ своју автономију. Па и ако му она припада по праву, платио ју је скупо и прескупо са крвљу својом. Али њему не би тешко, јер уписаше у државне законе, да је кућа његова. Но кад наш народ хоће да уђе у сабор, а то је на врата куће своје, нађе та врата затворена. Куца, не отварају му. А споља, крај отворених прозора види, да млађи његови, које је он наместио, да буду чувари, чине покоре. Школски савет спава као мртав, саборски одбор разбија по кући школе, законе, све што му дође до руке, а трећи развлачи већ и иконе. И ево сте се ви браћо, као чланови народа искупили, те тражите да вам се отворе врата сабора, врата куће ваше, не били већ једном начинили у њој реда.

Свето писмо каже: куцајте, отвориће вам се! Ми већ годинама куцамо узалуд, сад смо дошли да поново куцамо и никад од тог одустати не можемо.

Да је ово што тражимо само наше а не и деце наше, да ми немамо права на то, ил да нам то баш тако јако не треба, ми би се можда већ давно и давно ратосиљали свега, па и автономије, толико нам већ та ствар задаје бриге и муке. Али ми не можемо бити и не можемо живети без автономије.

Ми морамо да се мешамо у наше црквене, школске и фондовске послове. Јер иначе од целокупних фондова нећемо имати никакве вајде, изгубићемо школе, па напослетку и веру. И ово није празна реч. Сви ми осећамо, како су чврсто везане: вера и автономија. Без автономије, у опасности је и вера наша.

А ми не можемо без вере и автономије. Вера и автономија чврсто су сраштене с нами, са животом нашим, са обичајима нашим, с приликама нашим, са прошлошћу нашом, па и са будућношћу нашом. Наши су дедови са вером и автономијом легали у гроб, ту веру и автономију треба и наша деца да нађу у колевци својој.

То је оно, што ми сви осећамо. и ако може бити сваки међу нами не би умео да искаже. Ал да нам отворите срце, да нам завирите у душу, нашли би у свакоме од нас тај осећај дубоко урезан.

И јер је то тако, сви смо ми ужаснути због данашњег стања. Окренимо се данас по автономији и видећемо свуда: забрављена врата, непозване прсте и — гробове. Они, које је наш сабор некада бирао, да отправљају автономне послове, већином поумираше. А они, који још живе, тима је давно умрло право њихово. Зато и видимо где се год окренемо: гробове и — заменике. Од три школска референта, није ни један изабран, сви су — заменици. Од саборског одбора и митрополитског савета умре више но половина.

ПОДЛИСТАК.

Из Новог Сада у Вел. Бечкерек на збор.

Било је у очи Преображења. Тачно у 9 сати у вече звижну лађа, и ми кренусмо у Вел. Бечкерек на збор. Многи смо се кренули, а још више нас је испратило. — Живели! Сретно да Бог да! хорило се са бајира, а ми на кров у враћамо им поздрав са: збогом остајте, док се не изгуби лађа у ноћ . .

Било нас је 154 особе. Близу 120 Новосађана, а остали нам се придружише из Карловаца, Сентомаша, Руме, Врбаса, Ковиља, Чуруга, Бегеча, Футога, Лединаца, Шида, Старе Пазове, Врдника, Парага, Сомбора, Ст. Паланке и ваљда их је било и из других места. Од негде по један, по двојица, а од негде и више њих.

Окренем се по лађи, а она пространа, таман довољна да се крећемо по њој, а имамо где и прилећи и проспавати. У први мах нема о спавању ни разговора. Сви смо одушевљени, раздрагани, сретамо се са пријатељима, упознајемо се са непознатима. Ту је с нами др. Ђура Красојевић из Карловаца председник радикалне странке, ту др. Жарко Миладиновић председник друштва »Рада« из Руме, ту је поп Моловић из Врдника, ту је Тата из Футога, ту су други по избор гости са стране. Из Н Сада кренуо се с нами и наш поп Божа Поповић, а путује с нами на збор и неколико женскиња.

Баш смо се наразговарали, братски попевали српски и провели се лепо . . .

У једном оделењу дели Живко Салаћанин пуне руке доскочица, у другом оделењу певају чланови певачког друштва »Невена«, у трећем оделењу приказује мој кум из Сентомаша тако дивно, као да сте на представи код познатог београдског комичара Бабића. Док обиђеш све просторије и свуда застанеш мало, прође те читав сат.

После смо сишли у доње просторије лађе, да прилегнемо . . . Око три сата пред зору већ смо сви на ногама, дошао абер да смо већ близу Турског Бечеја . . .

И доиста мало после 3½ сата пред зору стаде лађа. Баш поче да се развијава. Ми лепо удесили, како ћемо пешке до жељезничке станице кроз Бечеј, и већ се удесише певачи, да запоје кроз тихи мир: »Тебје Бога хвалим«!

То је био рачун без гостољубивих Врањевчана и Турско-Бечејаца. Било је израчунато, да ћемо стићи у Т. Бечеј око 4 сата у јутру и ми поручисмо неколико кола за старије људе и за пртљаге . . .

Чика Тоша се брачи. Какви старији људи? Ми ћемо старији зацело пешке, него требају кола вами млађима, јер ви не можете ништа...

Кад изађосмо на бајир, има само један човек. Учитељ.

— Имал ту двоје троје кола?

Нема још, ал ће сад доћи. Ви сте стигли раније но што је заказано . . . Ми се постројавамо за марш, ал не прође неколико тренутака излазе пред нас г. Шићаревић трговац и др. Љуба Павловић. Неће ни да чују, да идемо пешке и вајкају се што смо дошли пре заказаног времена.

Но гле! Колико је год улица из сваке врве кола Чили коњи подскакују, а врли домаћини нам довикују: Изволте! Седајте! Ми смо се постарали за толико кола, да можете свако за себе возити се на станицу . . .

Ко ће да одоле? Најтеже је младежи да се пење у кола, јер се за час искупише веселе девојке и момци из Врањева и Турска Бечеја (њих дели само улица) те се отворило коло... Гајде брује а коло се таласа, ситно лако, плаховито, извезено заплетено, заткано враголастим подскочицама.

У 4 сата било је толико света, да смо на оном месту могли одржати добро посећен збор. Ал напред, збор је заказан у Вел. Бечкереку...

Домаћини хорни, а коњи као виле, за час нас одбацише до железничке станице. Мене је др. Павловић одвезао уз пут, управо уз малу стран-

А они који су остали живи, виде где нема сабора, нема закона, па се направише господари у автономији, просто — похајдучише се.

А тамо на врху наше цркве, одакле треба да нам светли као сунце, видимо само велику црну пегу. Видимо ружну парницу, која се мора рашчистити. Престо св. Саве прекриљен је тужбама и данас се од тих силних тужба не види патријарх, који седи на престолу. Где је сабор да то разгрне? Где је да поврати сјај томе престолу? Где је да утеши цркву и народ? Где је да непристрасно извиди све те тешке оптужбе и каже: Тим тужбама овде нема места или да загрми: Овоме патријарху нема овде места! Једно ил друго! Јер ово данашње забашуривање и претрпавање нити сме, нити може остати.

Све ово силно зло, које се данас догађа, не би се могло догађати, кад би ми у нашој самоуправи, сами — управљали. Али:

Под чадором кнеза Радована
Гост незвани пије рујно вино!

Докле год допире круг наше самоуправе, у томе је кругу наше да управљамо. Извршна државна власт, а то је влада, има само права да припази, да ми не изађемо ван тог круга, да га не прекорачимо и не одемо у оно, што није наше. Но место тога, владе су улазиле у наш круг, мешале се у нашу самоуправу и због тог морадоше ницати судари и трзавице.

И кад се на тај начин створише разни сукоби и заплети, бацише кривицу на нас. Овца увек мути воду. И говорили су нам: — Ми морамо да се мешамо све то јаче у вашу самоуправу и да вам је спутавамо. Јер за бога, и овако иде како не треба, а шта би наопако било, да смо вам оставили, да још већма господарите по самоуправи.

Али напротив! Није бивало како не треба због тог, што смо ми имали само управу, но зато, што је ми нисмо имали. И нек нам се остави самоуправа, нек нам се призна што нам припада, па ће и опет бити реда. Где нема правде, не може бити реда.

Откуда је читав овај неред, то ћу вам казати још краће у неколико речи:

Једна кућа, а два господара!
Управљати оба не можемо.

Овако како је сад више не може, и ми смо се и искупили данас, да то кажемо.

Сваки држављан, сваки народ, свака култура, свака вероисповест има права на потпуну **државну заштиту**. Јер је држава створена, да сваки у њој постигне сваковрсни напредак и слободу. Наша народно црквена самоуправа је један део слободе наше. Ко у њу дира, у слободу нам дира. Ко нам у слободу дира, тај у државу дира, јер смо и ми један део државе.

Ми имамо права тражити не само то, да нам државна власт не гази самоуправу, већ имамо пуно права тражити, да нам се та самоуправа поштује, респектује, а то значи: имамо права тражити да нашу самоуправу свим силама помаже извршна државна власт, то је влада.

Хоћу да завршим, јер желе и други да говоре. На крају вас молим да примите предложене одлуке. Дужни смо да поново закуцамо! Хоће ли бити успеха, не знам насигурно, али се надам. Но једно знам насигурно: Тешко ономе, ко не сме у свако доба да тражи право своје! И знам насигурно то: — Ко се год увлачи у мишију рупу, тога ће пре а после насигурно — појести мачке. (Одобравање).

Председник др. Светозар Петровић: Реч има Мата Косовац.

Мата Косовац на почетку говора клања се величанству српског народа, што види тај народ у оваком броју искупљен. И после кратког увода, говори поглавито о школском питању. Истиче, да за 6 година дана није подигнута ни једна српска школа, а многе су угинуле. Наше се власти не брину о нашим школама како треба, а наши манастири, из чијих би чистих прихода требала да иде половина на школске и просветне цели, арче народно благо. Место да имају годишње пола милијуна чиста прихода, они су пре неку годину исказали само 3 фор. 92 новчића прихода. (Овај говор Мате Косовца, који је пропраћен допадањем, донећемо у целости у једном од идућих бројева „Заставе“, јер нам још није стигао.)

Председник др. Св. Петровић: Реч има др. Бранко Илић.

Др. Бранко Илић говори докле може да се простире право државног надзора и замера влади, што је прекорачила то право. (И овај говор ћемо донети у једном од идућих бројева, јер и њега немамо још у целости). На крају износи др. Илић овакав предлог: Овај збор очекује и нада се од црквено-школских општина, као и епархијских скупштина у карловачкој митрополији, да ће и оне подићи у најкраћем времену гласа свога против свију неправилности и незаконитости у нашој црквеној автономији и на сличан начин као овај збор затражити што скорији сазив српско-народног црквеног сабора. (Бурно одобравање.)

Председник др. Петровић: Реч има Аврам Трифунац.

Аврам Трифунац, ратар (Кикинда). — Славни зборе! Је ли српски народ осуђен, да га вековечито његови великодостојници гоне, који су на управи? А зашто? — Је ли зато, што си му ти, народе, поверење поклонио и на престол св. Саве подигао; је ли то хришћанско осећање, да се поједини људи служе са недозвољеним средствима, на народну штету и пропаст?

Народу је автономија срце, а црква му је душа. Народни праоци оставили су велико имање народу у аманет, да народ располаже и руководи. — Наши великодостојници и прваци црквени ујели су народ за срце онда, када су народно имање у бесцење продали, продали кају без питања и дозволе народа, продали противу закона, без икакве потребе, а на штету народа.

Хвала оним родољубима, који нису претајали праву истину. Хвала свима родољубима, који воде борбу за праведно стање ствари, који делом бране автономију. Хвала свима онима, који желе у истини сабора. — Хвала блаженоупокојеном Дру Светозару Милетићу, који је за све време живота свога истрајно **веран** био своме народу. (Дуготрајно: Слава Милетићу!)

Славни зборе! Ја говорим из осећаја срца свога, па сам уверен, да и ти народе, по своме уверењу тако мислиш и осећаш. Зашто неће Његова Светост на сусрет да изађе пред свој народ? Зашто хоће наши клерикали да октројишу народну автономију? Зашто желе народна права присвојити себи? Свестан народ то не сме дозволити, не сме очајавати и не сме духом клонути; за свој народ, за своју школу и свету цркву, до последњег часа мора водити борбу, не смеш ти српски народе, твоја права уступити и не смеш напустити. Његова Светост не узима у обзир народ, не узима у обзир, што нису уређене српске школе, према народним потребама, према народном опстанку, не узима у обзир ни св. цркву. Све је напустио, има свога разлога, зашто неће сабора. А где су оне златне речи, које је обрицао народу, где су дела? Празне су речи обмана. Тако народ мисли, по свом уверењу.

Славни зборе! Ево је дошло време, да устане мало и велико, да брани своју автономију, да брани школу и свету цркву, да брани зеницу ока и живота свог. Црквени прваци, који су на управи, неће сабора. Хоће самовољу, хоће себичлук, лукавство и обману, које смо у садашњем времену од њих искусили. Употребљавали су обману са законом. — Наши црквени прваци, који су на управи, већ мисле, да је народ занемио, јер не подиже гласа свога, што му се закраћује његово право. — Али, нека знају, да је народна свест будна, нека знају, да је глас народа — глас сина божијег, који ће у последњем часу са осећаја срца свог, издати неповерење онима, који су на управи народне автономије; неповерење незаконитом саборском одбору; неповерење свакоме, који српског сабора неће. Неповерење Његовој Светости српском патријарху Георгију Бранковићу. Са истином на среду, народ жели у границама закона сабор. (Бурно одобравање.)

Председник пошто се нико не јавља више за реч ставља на гласање прво

путицу, до Илије Главаша у Врањево... Отвара се капија и ми уђосно у авлију, у којој чини ми се можеш населити мало село. И та авлија ограђена зиданим зидом, уредна, чиста, пуна стаја и економских зграда.

Ту нађосмо још неколико Новосађана, које је домаћин повео на двоје кола, па их свратио к себи. Пођосмо у дивно намештене собе, па онда да разгледамо кућу. Видео сам много имућних ратарских кућа, ал није све у богатству. Оваква реда тешко је наћи. Све је ту напредно, све здраво, бирано. Само је поп Божа нешто замерио. Ишао је четврт сата док је обишао кућу и тражио је челе. По његовом, не сме бити такве економије, а да нема чела И чини ми се дуго је говорио домаћину о томе, како је то велика и благословена ствар — мала чела. Домаћин и његова домаћица угостише нас тако искрено и богато, да смо се чуђењем питали, како су створили све то на брзу руку, јер да се све то стварало у онај мах, видело се.

Гђа Павловићка, која је с нами дошла, опомену нас, да је време...

И ми се кренусмо на станицу. Кад тамо, има толико кола и народа, да смо једва могли проћи. Све што год дотле није отишло на збор, слегло се тамо. Читав логор! Игра коло, пева се, све је весело, одушевљено и хорно... Тамо смо нашли дра М. Миладиновића, дра Ј. Вачића и друге, који су стигли били земунском лађом, те ће и они с нама.

Провели смо, да се не може лако описати, а наишли смо на толико гостопримство, да се не може захвалити...

Једва једном стиже влак, који вози за Бечкерек. Он је препун и једва се сместисмо. Ал ко пита за место?! Путовали би, па ма морали седети на крову.

Уз пут се шали и ћерета. Једна велика гомила гусака трчи са раширеним крилима према железничком влаку и гаче. — Неко као да је разљућен узвикну: Ево, ево почиње већ »Браникова« контра демонстрација против нас. То је баш страшно.

Уживали смо, кад се показиваху дуж друма густи редови кола а кад стигосмо у Кумане, Меленце, Елемир, чусмо од света који је тамо искупљен: — Наши су већ раније отишли на збор на 30, 50, 40 кола и непрестано иду...

Стигосмо већ и у Бечкерек. На станици је тискање, да се не можеш разазнати, а пред станицом огроман број кола. И овде нам не дају да идемо пешке као што смо мислили. Приређивачки одбор дочекао нас је искрено и срдачно и ко не уме да се мало повуче, мора на колима у варош... Тамо сам нашао бившег мохачког посланика Љубојевића, ратара, са још некима из Барање и многе друге, ал нема времена ни да се поздравим, таласи света за час се измешају и однесу те даље.

Овај дочек и наш улаз у варош, не могу описати. То је описао већ неко у јучерањем броју »Заставе«. Али нека ме извини, описао је врло слабо и бледо.

Нећу да описујем ни збор, јер је моје перо одвише слабо за то. Не могу рећи, да све није било онако, како је то јуче описано у »Застави«, али је ипак било друкчије, лепше. Ваљда се то и не може описати. Оне силне хиљаде народа, оно одушевљење, она братска слога, они лепи говори, она мушка и достојанствена резолуција, све је то требало видети. Кад се на све оно сетим долази ми ова мисао: По које новце би ја још једном стајао онако пригњечен међу хиљаде народа читав сат и по на највећој сунчаној жези?! Тог новца нема, а у онај пар нисам ни осетио и стајао би да је требало још толико.

По свршеном збору се тек видело, колико је тамо било света. Излазе људи из порте, кроз широка, широм отворена врата, излазе пет, десет минута, а порта изгледа све пунија. То је с тога, што се свет мало одмиче једно од другог, а донде је стајао као срашћен један за другог. Да је за време збора пала из неба плаха киша па за време збора и престала, оно место на коме је стајао свет, било би потпуно суво.

После збора је по Бечкереку као у кош-

предложене одлуке, па онда предлог дра Бранка Илића. И једно и друго усваја збор једнодушно и са најнећим одушевљењем. За овим се читају имена места из којих су стигли донде брзојавни поздрави, као и имена оних, који су те поздраве отправили. Само је на захтев збора прочитан брзојав дра Јована Јовановића Змаја, који гласи:

Автономном збору
у Вел. Бечкереку.

Данас нема ни радикала, ни либерала. Сад смо сви само као свесни и поштени родољуби душом и телом (или само душом) на значајном народном збору у Бечкереку. — Дај Боже среће свакој праведној ствари! Милетића нема међу нама, али до нас стоји, да дух његов не одврати лица свога од нас. (Бурни усклици: Живео Змај.)

Змајова.

Др. Бранко Илић узима реч, да се још једном захвали приређивачима овога збора, председништву као и родољубивим и гостољубивим Бечкеречанима, који су овако срдачно дочекали госте своје. (Бурно: Живели!)

Председник др. Светозар Петровић: Штовани зборе! Пре но што завршим седницу, дозволите, да вам се захвалим на лепом одзиву и на достојанственом држању вашем. Ви сте данас иставили себи најлепшу сведоџбу о томе, да сте заслужили, да имате автономна права, јер сте показали, да умете слободу поштовати и чувати. Права и слободе само је онај заслужан имати, који се уме за њих борити и који их зна чувати! Поново дакле захваљујући Вам се на одзиву, и у име председништва захваљујући Вам се на одликовању, праштам се с Вами. (Силно и дуготрајно: Живео!)

За овим се збор разилази у највећем реду са усклицима живео председник.

Нови Сад, 9. августа.

„Браник“ и вел. бечкеречки збор. „Браник“ који је још прекјуче јавио „истиниту вест“, да је на вел. бечкеречком збору било само „неколико стотина људи, жена и деце“, продужује данас ровење.

У свом огорчењу, што је збор испао онако сјајно, тврди, да бечкеречки приређивачи збора, „осим неких изузетака, не уживају поверење својих суграђана.“ О **резолуцији** вели: „језгро те резолуције је, што скорији сазив сабора, како би овај могао посвршавати најнужније и најхитније послове своје“.

Дакле само најнужније и најхитније послове своје! Та Бог вас видео, у резолуцији, коју сте и сами донели нема ни разговора о најхитнијим пословима, већ се изрично тражи „што скорији сазив сабора са свима зајемченим и уставним правима његовим, те да такав сабор унесе у автономији реда и усавврши је“. Зар ово значи да посвршује најхитније и најнужније послове?!

„Браник“ изражава сумњу, да ће се сабор сазвати. Јер, каже он, „кад се влада није обазирала на представке одбора деветорице, како се може и замислити, да ће влада хтети пристати на сазив сабора усљед представке са бечкеречког збора?! Дакле, не може се замислити?! И кад је остала безуспешна представка одбора деветорице, онда ваљда наш народ сад да легне и умре?! И зар „Браник“ збиља мисли, да народни збор не долази у рачун? Зар само одбор деветорице? Дабогме да су тај одбор бирали саборски посланици, али је народ бирао и те посланике, те је он — најстарији.

„Браник“ прича и о том, како је била исцрпна представка одбора деветорице, а како је кратка резолуција. Та резолуција може бити кратка, јер се позива на све оно, што је до сад чињено у том послу. А ван тога, збор је решио, да одбор што га је изабрао „на основу те резолуције састави представку“. — И докле ће већ „Браник“ да изврће?

„Браник“ је замерио свима и свакоме и свему што се догодило на вел. бечкеречком збору. Само некоме не замера. А то не замера патријарху Георгију. Он јавља, да је патријарх Георгије забранио, да се збору држи призивање св. Духа. И „Браник“ нема против тога ни једне речи. Јел то хришћански од патријарха?! Штавише „Браник“ још правда то колико може, јер додаје, то је патријарх забранио због тога, што је збор „сазван са демонстративним тенденцијама“.

Добро је што „Браник“ пише о овим стварима, бар све јасније видимо: колико је сати код њега.

Политички преглед.

Арнаутско-грчки споразум. Како из Атине јављају у Тесалији се ради на грчко-арнаутском удружењу. Смер овога удружења је да грчке интересе у Епиру доведе у везу са арнаутским интересима, нарочито са Арнаутима грчко-источне вероисповести.

Насиља на српско-турској граници. Са Рашке јављају, да је један низам 31. пр. месеца пуцао на Перишу Обрадовића, из Бањске, среза студеничког, и тешко га обранио.

Перита је тога дана био на своме имању, у близини карауле Туново, на српском земљишту. Усо — тако се зове тај турски војник, — прикривен у шуми, на одстојању до 80 корака, опали из пушке на Перишу и удари га у десну кључну кост, коју зрно разбије и прође испод леве доње вилице, коју такође размрска.

Увиђајем је констатовано, да је ово злочинство извршено на српском земљишту, а Усо је дело признао пред нашим пограничним стражарима Борисавом Николићем и Јованом Јовановићем, наводећи како је мислио да је Перита турски бегунац и како га је он још једном раније гађао. То исто је признао Усо и пред вођом турске патроле, Хусејином, који је, опет, тај исказ такође потврдио пред гореименованим нашим стражарима. А како се баш тада на лицу места десио и турски јузбаша са карауле „Мерћеза Главоч“, то су и Усо и Хусејин и пред њим и пред нашим стражарима поменуте исказе поново утврдили.

Ноћу између 5. и 6. о. м. Турци кријумчари покушали су да пређу у Србију на стражама „Кајновиће“ и „Шартелац“, но их српски стражари опазе и после кратке борбе кријумчари се повуку на турско земљиште, где их дочека турска стража. Један је од кријумчара погинуо. Крајње је време да се овом свему већ једном стане на пут.

Француско-турски заплет није се још мирно свршио, као што је већ јављено било. Султан се у последњем тренутку другом предомислио и није хтео да потпише ираду, којом се дозвољава страним бродовима слободно пристајање уз цариградску обалу. Француски посланик у Цариграду попретио је да ће напустити Цариград, ако се то питање одмах не реши. Султан би то да повери примирителном суду, који би се за то саставио а намера му је да цар Виљем ту ствар пресуди. Хоће ли Француска на ово пристати још се незна.

У изгледу рат у Америци. Између Венецуеле и Колумбије као да ће доћи до рата. Венецуелски претседник Кастро склопио је савез против Кулумбије и већ су се кренуле чете из Венецуеле, Екуадора и Никачагуа да са свију страна упадну у Колумбију. Енглеска је изаслала једно одељење своје војске, које ће бранити њене интересе.

Рат између Енглеске и Транзвала. Прошле суботе закључен је енглески сабор, да се новембра опет састане. Владини кругови тврде, да ће до тога времена наступити такове прилике у јужној Африци, да ће се моћи расправљати у сабору о организацијоном плану капског гувернера Милнера. Но све се ово без сумње за то износи, како би се мало затрпао и улепшао рад овог саборског заседања. Оно је врло дуго било, али за то је и донело огроман зајам, па и огроман намет. Војска ће се умножити са 117.000 и спровешће се у њој потпуна реорганизација. (До сад је контигент енглеске војске био 563.000 људи.) Војска ће бити подељена у шест војних одељења. Грдан ратни дефицит од 660 милиона форината, но који ће још већи бити, покриће се резервним фондом државног дуга, повишењем порезе, за тим порезом на шећер и угаљ, па и зајмом од 720 милиона форината. И после овога износи наравно, како је енглески однос према другим силама а нарочито према тројном савезу, а посепце са Немачком, најбољи. Па нестало је већ и одушевљавања за Буре и сваки се бави великим економским питањима. И ово се наравно истиче за то, како би се заварао енглески народ и не види, да је поред ужасних материјалних жртава и положај и углед Енглеске љуто страдао.

Енглези су од неколико дана врло штедљиви у вестима са бојишта. Киченер износи само колико је његова војска заробила и поубијала Бура за последњи месец дана. Но зна се, колико су истинити ти извештаји. И кад је говор о заробљеницима да су то бурска нејач, жене, старци и деца. Једна је вест стигла из Преторије и ова, и ако врло завијено, говори о порезу енглеске војске. У нападају код Бронкотшпрујита Енглези су заробили известан број Бура. Но за тим их је приморала једна много јача бурска војска, да заробљенике опет пусте на слободу. Ни једном речи више не описују ток те борбе, ни колики су њихови губитци били.

ници. Све гостионице пуне, нигде ни стати ни сести. Тек се око 3 сата по подне поче свет мало разилазити кућама, многи одоше да се прођу, по крајњим улицама Бечкерека.

И у то време од прилике искупило се велико друштво код Роже у оној огромној авлији, која иде од пијаце чак до Бегеја. Било је много стотина гостију. Једни иду а други долазе. Тамо смо тек одахнули и провели сат два у правом српском весељу. Шабачки тамбураши су свирали, а чланови вршачког певачког друштва певаху тако лепо и мило, да су изазвали највеће допадање. На оном месту су пале многе лепе и родољубиве здравице, на оном месту је поникао предлог да се брзојавно поздрави др. Јован Јовановић Змај, на оном месту смо се састали упознавали и онако дирљиво опраштали од домаћина својих...

Но дође земан ваља путовати. Ми смо се Новосађани кренули нешто после 6 ½ сати. Још једно последње збогом и хвала, па онда у воз. Гајдаш Пера свира, у колима се хори песма, досетка стиже досетку, прича причу и док се окренусмо, а ми у Турском Бечеју.

Кад тамо и опет изненађење. Силан свет нас је дочекао са веселим клицањем, а колима која су изашла пред нас нема краја. И опет су гостољубиви Врањевчани и Т. Бечејци сусрели нас са правим српским дочеком, кога им никад нећемо заборавити и искрено желимо само то, да им можемо вратити.

Одвезосмо се на станицу, где нас је чекала лађа, па се опростисмо од наших домаћина. Запуцаше прангије и: хвала и збогом, а лађа се крену низ Тису...

Не прође ни један сат, а лађа стаде. Шта је? Јесмо ли насели? Нисмо, само је мрачна ноћ, а Тиса је од јуче опала, те не можемо напред. Треба да дочекамо да се почне мало развијавати. И тако место да стигнемо у 4 сата у јутру у Н. Сад ми стигосмо тек око 6 сати у Тител.

Лађа пристала уз бајир, да искрца Шајкаше који су с нами, док товари угљен, а ми одемо сви скупа да се мало прођемо по Тителу...

Код Карловаца стадосмо и опет да искрцамо дра Ђуру Красојевића и друге. Лађа се већ кретала, а дуго и дуго хорило се: Живео Ђура Красојевић, а ја мислим да су то морали чути чак до карловачке пијаце.

Нешто пре 11 сати стигосмо у Н. Сад. Истина мало заморени, али задовољни одушевљени, са уверењем: да ће онај збор и онај пут остати међу нашим најмилијим успоменама...

—м—.

Изненађење у Великом Бечкереку.

Дакле »Браник« је ипак имао право! На велико-бечкеречком збору дочекасмо и обећано изненађење. Само то изненађење није било на самом збору, него тек после збора, али то много не мења ствар.

Не знам како коме, ал за мене је то било велико изненађење, кад видех и чух, где у великој башти код »Руже« здрави Јаша Томић са пуно одушевљења и заноса »Бранику« и дружини око »Браника« Да то нисам чуо рођеним ушима, тешко бих веровао.

Неко је из оног огромног друштва, које се тамо скупило наздравио »Застави« и Томићу, што су се толико заузимали за овај народни збор, а осудио је »Браник«. И кад повикаше: чујмо Томића! онда је Томић створио оно изненађење.

Почео је с тим, да још пре но што ће да се захвали на овој здравици. мора у хатар истине да узме у заштиту »Браник« и дружину око »Браника«. Што је овај народни збор овако сјајно посећен, то се мора приписати у заслугу понајвећма »Бранику« и дружини око њега. Зато он и пије ову чашу њима у здравље.

Морам признати да смо били јако изненађени, па смо и доста гласно гунђали. Но Томић се није на то освртао, но одушевљено продужи:

Макар се ви и срдили драга браћо, морам вам казати, да ви не разумете ни »Браник« ни искусну дружину око »Браника«. Ти су људи велики пријатељи народа. Но баш зато што су онако писали против велико-бечкеречког збора, доказали су своју љубав према збору.

»Браник« зна да су се он и његови изиграли у народу, и да њихова реч не би помогла, него још пре одмогла. Па шта би вредило да су препоручивали збор?!

Али ти искусни људи познају нарав нашег народа. Ја знам, да би овај збор био у сваком случају добро посећен. Али зар би ви дошли баш у овом огромном броју, да се није нашао неко, ко ће да вам каже: Не идите и не треба да идете! Будите уверени, не би дошли. Многи би међу вами казали, може то проћи и без мене. Али чим се код нас нађе неко да удари у страну, и да нас мало ражљути, онда ми тек планемо и хоћемо да се покажемо.

Искусни борци око »Браника« знају то, па су зато узели на себе родољубиву дужност, да нас мало раздраже. И зато им и припада највећа заслуга око овога збора. Нека их Бог још дуго и много одржи, на корист народа нашег. Не можемо сви једнако. И кад је већ тако, нека они и даље врше своју велику задаћу у народу нашем, нека они буду и даље подстрекачи за наше народне ствари, дабогме на свој начин. Ја држим, да »Браник« и његова искусна дружина, не чине ово, што чине из неке срдње против оног што је добро, него из дубоког и родољубивог рачуна. Зато им искрено пијем ову чашу и кличем: још дуго и много.

Све што постоји, добро је да постоји, рекао је један велики филозоф. Добро је што имамо и »Браник« и корисну дружину његову Они треба да постоје, а ти искусни људи зацело претпостављају у вами толико памети, да ћете ви знати: колико ћете слушати њихове савете

Кликнимо дакле: да Бог поживи дуго и много »Браник« и искусну дружину његову!

И, што је још веће изненађење: — ми смо пили.

Вести из места и са стране.

Учитељски збор сомборског среза одржаће се 16. (29.) августа о. г. у Парага на којем ће се држати разна предавања а највише из економије. Осим тога имаће збор да спреми дневни ред за епархијски учитељски збор, у споразуму са осталим среским учитељским зборовима и да изабере из своје средине десет чланова, који ће се, према школској уредби о одржању среских зборова на епархијски учитељски збор до године изаслати. Дочим је доста огроман материјал, који се у овом састанку свршити има, биће седница по својој прилици и после подне а можда и сутра дан, те ће гг. чланови морати преноћити; с тога ће се подписани из раније, свакоме за конак у приватним кућама побринути. Банкет ће бити у гостиони код „Раде Бађанова“. Желети је да гг. чланови боље него до сад, зборове ове посећују, које и у обавезност спада, иначе ће одбор против тога неоправданог изостајања, кораке учинити.

Шта ћемо са децом. Ово дана осврнули смо се под горњим насловом на то питање, а у исто време читамо у загребачким хрватским новинама где апострофирају неке Србе око „Привредника“ (не знамо је ли са намером да их препоруче или да их денунцирају) како су прошле 1900. г. **397** Срба шегрта на трговину и занате одпремили. — То је заиста лепо, али што је то према оскудици и потреби у којој смо се — баш са трговином и занатом — свуд затекли. — Заостали потиснути смо сасвим, па би заиста време било да се и наш млађи нараштај тима струкама више посвећује. — И из наших крајева одлазе деца сад све више на страну у шегрте, где осим свога посла уче и виде како се у другом напреднијем свету живи и ради, а требало би да наши учитељи и свештеници упућују све ваљане ђаке нека за рана у свет одлазе, нека се привикавају на рад и сваки други напредак. — Сву ваљану мушку децу наших сиромашнијих надничара безкућника треба у шегрте упутити, а и разумније газде ратари (како их већ зовете) који имаду два сина, нека шаљу макар једнога у свет, а где су четири нека се разиђе тројица на занате. Нека изучи газдашки син коларију, ковачију, и ма који занат. Он се може зато кући и на господарство вратити, па макар терао занат нузгред колико му код куће треба, колико му је воља. Бољи је и паметнији онда такав у свему и за сваку ствар од оних који нигде не бише, ништа не видеше, ништа не научише, и који ништа не знаду или мало више знаду од другога кога немога створа. — Управа „Привредника“ даје — на захтев — све нужне упуте и обавештаје. **П. Б.**

Српски девојачки интернат у Загребу. Заузимањем родољубиве задруге Српкиња у Загребу основан је тамо српски девојачки интернат, који се 1. септембра о. г. и отвара. Ми упозоравамо на тај српски завод све оне родитеље, који мисле своју женску децу дати у школу у Загреб. У том заводу ће деца бити и добро смештена и имаће најбољи надзор. Поближе о овом може се видети у огласу, који у данашњем броју доносимо.

Концерат с игранком. Учитељство српске школе у Руми уз суделовање певачког збора Срба учитеља из митрополије карловачке приређује концерат с игранком у Руми, у понедељак 13. (26.) августа 1901. у гостионици код „Зеленог венца“. Распоред концерта. 1. Говори Коста Шијачки, учитељ ст.-футошки. 2. „Хајдук Вељко“ у народним песмама од Ст. Мокрањца, пева мушки збор учитељски. 3. „Кол славен“, руска духовна песма од Бортњанскога, певају: Адам Чиплић, учитељ ст.-бечејски, Коста Златанов, учитељ бегечки и Светозар Пирошки, учитељ ст.-бечејски. 4. „Малоруске песме“ од В. Соколова, пева мушки збор. 5. „Груда земље“ од Љ. П. Ненадовића, декламује Коста Пешић, учитељ ст.-шовски. 6. „Громови муње“ од Радауша, пева мушки збор. 7. „Серенада“, четворопев од Маскањија, певају: Лазар Перић, учитељ томашевачки, Адам Чиплић, Љуба Милованов и Светозар Пирошки, учитељи старо-бечејски. 8. „Падајте браћо“ од Гв. Хавласа, пева мушки збор. За тим игранка.

Избор учитеља. Пишу нам из Т. Иђоша: На Преображење обављен је избор учитеља у Тиса Иђошу којом је приликом изабран Сава Николић учитељ из Кетфеља огромном већином. Честитамо г. учитељу као и црквеној опћини, која је свесно овим избором више ценила спремност него везу пријатељства појединих кандидата.

Забавне вечери. Од десет дана, у Митровици у новој пивари у арени, друштво „Веселе вечери“, које стоји под управом Косте В. Делина, доброг глумца и интелигентна човека, даје своје претставе. Програм овог друштва за нас је по све нов. У програму су све српске оригиналне ствари, као: декламације, продукције шаљиви куплета, соло певања, дуети и хорови, а уз све и по један леп шаљив комад у једном чину. Друштво је морално, солидно, а одликује се својом глумачком спремом и вештином. Друштво води и свој оркестар, а њиме управља Мика Симић из Београда. Посета је увек добра.

Борба за живот и новац. Ужасне вести стижу из Викторије, које говоре о пропасти брода „Исланда“. Појаве ове у борби са смрти доиста су страшне и вредно их је забележити. Брод „Исланд“ сударио се са једним леденим брдом код острва Дуглас. Путника је било 165 на броду и они су сви спавали кад се судар догодио. Настаде ужасан страх после судара, људи газише преко жена и деце, само да се спасу на чамце. Један човек стајао је посред већ једног препуњеног чамца са издигнутом сикиром и сваком је претио да ће му главу сикиром размрскати, ако покуша да уђе у чамац. Ужасан урлик је настао на броду, када су се препуњени чамци отисли од лађе, а многи још на броду остали. Грозно је било погледати и борбу за злато. На броду је било више сандука пуних златног праха, које су њих више рудара нашли у Јикону и понели собом кући. Више њих полупаше сандуке, да спасу блага колико могу, но још више њих се бацило на грабеж и пљачку. Један сиромак рудар испео се био на катарку са великим завежљајем златног праха. Хтео је овај да убаци у чамац, но бојао се да ће изврнути чамац. Настала је у њему ужасна борба, дал да спасе живот а да изгуби благо, и напослетку је одбацио златни прах, па се дочепао чамца да спасе живот. Са лађом је пропало пет пуних сандука са златом у вредности од 420 милијуна фор. Капетан лађе кад је видео, да је препун и чамац на коме је он, да би се други спасли, сам се бацио у море и удавио се. Многи који су се чамцем спасли на обалу, помрли су од хладноће и студени. На броду се удавило 65 душа. међу овима и гувернер Акаска са својом породицом.

Скупо платио непажњу. У Шванштату поводом рођен-дана владара пуцали су из топова. Топџија из 40. дивизијанске артиљериске регименте није исчистио добро цев топа, као што се то после сваког метка чини. И тако је остала у цеви варница. И кад је хтео по други пут да напуни топ барутом, овај је експлодирао. Топџија је тешко рањен однесен у болницу, и остаће без сумње без вида. Лакше су рањена још два топџије, који су били у близини, кад је експлозија настала.

Несрећан случај. У Породину, окр. пожаревачког, десио се 26. пр. м. овај несрећни случај: Стана жена Стевана Бранковића из Породина понела је судове да иде на воду, а у авлији оставила је своје јединче двогодишњу девојчицу Цвету. Како је кладенац прилично удаљен од куће, то се Стана мало дуже бавила, а у њеном бављењу изађу из обора 3 крмаче, нападну одмах несретно дете Цвету и сву је нагрде. Обе доње вилице одваљене су, обе јој ноге оглодане, руке јој све изуједане, и док је Стана стигла са водом, дотле су крмаче Цвету већ измрцвариле. Цвета је одмах после 1 сата у највећим мукама испустила своју анђеоску душу, а јадни родитељи остали су да до века уздишу због своје непажње. Да је Стана мало обазривија била, не би се у црно завила, а овако несрећним случајем изгубила је за навек срце срца свога. Мајке, чувајте децу, свуд носите и водите своју дечицу собом, јер је увек лакше носити своје дете него сносити тугу и жалост. Нека овај несрећни случај са пок. Цветом буде наук за све мајке, а нарочито за сељанке, где су свиње у непрекидном додиру са децом. Чувајте малу децу од свиња јер су оне за њих врло опасне.

Исправак. Од стране управе срп. вел. *гимназије новосадске* добили смо овај исправак: *Поправни испит биће 31. августа, а уписивање ученика почиње 2. септембра по н. кал.*

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 9. августа.

Фијума. 18. и 20. овог месеца п. н. демонстрирала је велика гомила народа против мађарске заставе, која је била извешена на броду угарског хрватског паробродског друштва. Свет је за тим отишао к стану потпредседника друштвеног одакле се са крова вила мађарска застава, ову је скинуо и поцепао. Гувернер је наредио строгу истрагу против пристанишног чиновништва. И капетан брода кажњен је.

Будимпешта. Због спора између Француске и Турске, француски брод „Касар“ отпловио је на турску обалу. Једна дивизија стоји спремна да му сљедује.

Париз. Овде је највеће одушевљење, што ће руски цар походити Француску. Мисли се опште да ће бити разговора о великим догађајима.

Трговина.

НОВИ САД, 9. авг. 1901. год. Пшеница прве каквоће фор. 7·50—60 н. Пшеница средња фор. 7·30—40 н. Пшеница лакша роба фор. 7·——— н. Наполица ф. 6·50—80 н. Јечам нови фор. 5·60—70 Зоб фор. 5·50—70 новч. — Кукуруз у зрну фор. 4·70—80 ф. нови у клипови ф.

Маст 48 фор. Сланина сува 50 фор. дебела пушена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	32—33 нов.	живе
„ средњи . .	29—31 нов.	мере
„ лаки . . .	27—28 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	25—28 нов. по клгр.
Јагњци	5—12 по пару. фор.
Овци .	8—16 по пару. фор·

Стање воде под Новим Садом.

8. августа било је	2·88 мет.
9. августа било је	2·85 мет.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Неумитна смрт отрже нам највеће добро и благо наше, којим се дичисмо и поносисмо: Високопреосвећеног господина

НИКАНОРА ПОПОВИЋА

правосл. срп. епископа темишварског, члана горње куће угарског сабора и т. д.

који је 24. јула (6. авг.) о. г. у Темишвару сахрањен.

Туга је наша преголема и прешла би границе издржљивости људске, да јој топла љубав и искрено саучешће ближњих не пружи мелема. С тога овим најтоплије благодаримо свима и свакоме који нам у овоме часу искушења тугу и бол блажише.

Прву и синовљу благодарност дугујемо:

Његовој Светости преузвишеном господину Георгију Бранковићу правосл. срп. архиепископу и митрополиту карловачком, патријарху српском и т. д. који нам је високим саучешћем ублажио први бол и сјајну свиту своју из Карловаца на укоп послао.

Високопреосвећеном господину Гаврили Змејановићу, епископу вршачком, који нас је искрено тешио и непрежаљеног нам покојника за сандуком до вечне му куће испратио.

Високопреосвећеном господину Лукијану Богдановићу, епископу будимском и изасланику Његове Светости, који је на самртни одар покојника први похитао, опојао га и испратио, а нас очински храбрио и тешио.

Високопреосвећеном господину Митрофану Шевићу, епископу бачком, који је милог нам покојника опојао и испратио и опростио се с њиме у име цркве, свештенства, народа и рода му по крви таком дивном и красноречивом беседом, која је све присутне потресла. Његове златоусте речи остаће убележене у благодарним срцима нашима до гроба.

Велику захвалност нашу изричемо високопречасној господи архимандритима: Исаку Дошену бездинском и патријаршеском мандатару, Димитрију Бранковићу беочинском, дру Георгију Летићу карловачком дворском; даље високопречасном господину Георгију Видицком протосинђелу и настојатељу манастира Ковиља, Стевану Николићу игуману манастира Сенђурђа, Ђорђу Влаховићу окружном протопрезвитеру вел. кикиндском и осталом пречасном свештенству (40 на броју) који милог нам покојника опојаше, оплакаше и до вечне куће испратише.

Усрдну захвалност нашу дугујемо госп. Мати Косовцу, умировљеном учитељу меленачком на топлој опроштајној беседи при отвореном гробу милог нам покојника.

Најтоплије благодаримо свима, који присуством својим при укопу, одајући последњу почаст покојнику утехе нам пружише, особито пак преузвишем господину Александру Дежефију, римокатоличком епископу чанадском, преузвишеном господину барону Федору Николићу од Рудне, Његовој Екселенцији корпском команданту Лудвику Швицеру витезу од Бајерсхајма и генералмајору Карлу Шиковском, Високоблагородном господину великом жупану дру Виктору плем. Молнару и поджупану Грегору Кандебо-у као заступницима темишварске градомеђе, великом бележнику Јосифу Гемлу, и великом варошком капетану Рудолфу Бандлу као заступницима града Темишвара, дру Јосифу Ласију председнику крал. табле, Бели плем. Салацу председнику судбеног стола, госп. Антонију Хаџићу председнику „Матице Српске“, барону Ђури Рајачићу епархијском епитропу; велепоседницима: госп. Богумилу Јагодићу и Јовану Маленици, посланицима на угарском сабору Стеви Јовановићу, Ристи Телечком, Фрањи Блашковићу и Карлу Мајеру и свима заступницима војске, свештенства разних вероисповеди, чиновништва, разних учевних завода, корпорација и т. д. особито пак многобројним депутацијама, срп. црк. општина епархије темишварске, као и осталој небројеној пратњи из места и са стране.

Искрено захваљујемо на израженом саучешћу: заступницима темишварске жупаније и града Темишвара, црк. општинама: вел. кикиндској, вел. бечкеречкој, башахидској, меленачкој, чаковачкој, срп. падејској и т. д. на брзојавном саучешћу свима личностима и телима, пријатељима и познаницима, који многобројним брзојавима и писмима саучешће своје изјавише.

Нека приме усрдну благодарност нашу прилагачи венаца на одар милог нам покојника, а наиме темишварска градомеђа, темишварска срп. женска задруга, породица барона Рајачића, црк. општине: вел. бечкеречка, башахидска, темишварско-градска, фабричка, мехалска, неметска, братство манастира Бездина и Сенђурђа, Коста Стевановић, Милан Андрић, др. Феодор Вајс, и породице: Илије Белеслијина, Давида Поповића и М. Шољмошана.

Поново благодаримо свима на указаној пажњи и љубави.

У Темишвару 27. јула (9. авг.) 1901.

Ожалошћена породица.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Учитељима поповима и сваком пријатељу српске просвете, дајем на знање: да сам своје најновије педагошко дело:

„Разматрање о безпрекидној (incontinuo) шк. настави, о фономимичком методу и животопису француског научењака Августа Гроселина“, дао у штампу, што ће бар до 10 штампаних табака изнети, а дело по примерку је само једна круна.

Ко се претплати на 10 примерака, добиће један примерак гратис.

Претплату ваља слати на адресу делопотписаног.

Од чистога прихода 10% наменуо сам срп. учит. конвикту у Н. Саду.

Ко би желео да му се име, као претплатника отштампа у овој књизи нека ми јави за 4 недеље.

С поштовањем јесам

Јован Ђ. Ђосић

српски народни учитељ.

(Segedin, Somogyi Gasse № 7. Ungarn.)

ОГЛАСИ.

Школска објава.

У новосадској српској вишој девојачкој школи трајаће уписивање ученица за идућу школску 1901.—1902. годину 1. 2. и 3. септембра по нов. кал. — 4. септембра делиће се књиге сиротим ученицама и писаће се подела часова, а 5. септембра отпочеће редовна предавања.

У I. разред примаће се ученице, које су навршиле 10 годину живота и четири разреда осн. нар. школе. — Ученице из V. и VI. разр. осн. нар. школе примаће се у старије разреде, ако на пријемном испиту искажу довољан успех из свију предмета I. и II. разреда наше школе.

При уписивању доносе ученице са стране крштеницу, а све, без разлике, школску сведоџбу из последње године и уверење, да су накаламљене кравијим богињама.

Које долазе први пут, плаћају уписнину од 2 круне, а све још по 1 круну пристојбе за школску сведоџбу.

У суботу 18. (31.) августа одржаће се пријемни приватни, накнадни и поправни испити.

499 2—2 **УПРАВА.**

Бр. 236. / 901.

ОБЈАВА.

Управни одбор за заједничко руковање ритским земљама у тителском и жабаљском срезу јавља, да ће на јавној лицитацији, од дана лицитације па до 1. септембра односно 15. октобра за каћски рит пак до 1. новембра 1902. по новом календару за готов новац под закуп издати следеће ритске земље:

1456 јутара ораће земље у чурушком риту I. заливу,

423 јутра ораће земље у надаљском риту I. заливу,

714 јутара ораће земље у госпођиначком риту I. заливу,

1090 јутара ораће земље у жабаљском риту I. заливу,

303 јутра ораће земље у жабаљском риту II. заливу,

489 јутара ораће земље у каћском риту VI. заливу,

593 јутра ораће земље у горњо-ковиљском риту VI. заливу,

155 јутара ораће земље у доњо-ковиљском риту VI. заливу.

Лицитација ће почети на лицу места свагда у 8 сати пре подне, и то тако, да ће

у I. заливу у чурушком риту,

у I. заливу у жабаљском риту и

у VI. заливу у каћском риту лицитација отпочети и непрекидно трајати, док се земља у дотичном заливу не прода.

У I. заливу чурушком и жабаљском у VI. заливу каћком риту почиње лицитација 4. септембра (22. августа) 1901.

После жабаљског рита у I. заливу следује лицитација у жабаљском риту II. заливу.

П. Т. закупници позивају се у одређено време на лице места.

Местне власти умољавају се, да ову објаву за времена обнародују.

У Тителу, 5. августа 1901. 476 3—3

УПРАВА

шајкашких општинских ритова у Тителу

СРПСКИ

ДЈЕВОЈАЧКИ ИНТЕРНАТ

У ЗАГРЕБУ

отвара се 1. септебра 1901.

У овај завод, који стоји под управом и покровитељством Загребачке добротворне задруге Српкиња, примају се дјевојке, које похађају основну и вишу дјевојачку школу, препарандију, лицеј стручну школу и т. д.

У заводу имају дјевојке **потпуну обскрбу, надзор и свуколику пажњу,** тако да родитељи у сваком погледу могу безбрижни бити.

Увјети су најповољнији.

Ближа обавјештења о свему даје на захтјев благајкиња задруге: **гђа Јелена Ђ. Поповић, Загреб, Јелачићев трг.**

Пошто је број дјевојака, који се у завод може примити, ограничен, то пријаве треба да усљеде **што прије.**

505 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ЈОВАНА МИЛОШЕВИЋА

У ИРИГУ

потребује једног доброг спомоћника који сервира 3—4 год. знање нужно немачког и мађарског језика, ступање одма. 512 1—2

ПОД ЗАКУП.

Издајем под закуп **300 јутара земље,** која се налази у Српској Митровици на 5—10 година. Ко жели закупити нека се обрати за услове подписатој фирми.

Властодавци

Браћа Милованчевић

511 1—2 Српска Митровица.

К. З. РОГАЧИ

ЛЕКАРНИЦА КОД СВ. СТЕВАНА

ВЕЛИКА КИКИНДА, БАНАТ.

Читај, узми, нећеш се кајати!

Наталија од ђурђца помада, млеко, сапун и пудер. Не само да улепшава лице и чини га за десет година млађим, а поред тога образ са свим очисти, да постане бео. — Јетрене и сунчане пеге, бубуљице, пришћеве, црвену и црну кожу и све нечистоће, одстрањује управо чудноватом брзином. Огребине, посљедице козица и боре (знаке старости) са свим се изравнају, а лице постаје као брашно глатко и румено као у младости. — 1 тегла велика ф. 1·25; мала 50 н., млеко 80 новч., сапун 50 новч., пудер (бео, ружичаст или крем) 1 фор.

Венера помада и балзам за растење косе. Мирне душе може се казати, да је то прокушано и најсигурније средство за растење браде, јер не само да предупређује опадање косе већ и тамо, где се показују делови ћелавости, израсте за кратко време, те постане бујна и лепа коса као у младости. Коса добије леп сјај и мирис. Успех је сигуран. Цена 1 тегли 1 фор. 80 нов., а поред тога балзам 80 новч

Колорин. Брзо бојадисање косе. Са свим нешкодљиво и најбоље средство за бојадисање косе и браде. За 10 часова бојадише косу најлепшом црномањастом и црном бој м а та остане и у парној купки и у води непромењена, те држи боју неколико месеци. Цена картону са 3 пара 3 фор.; са 6 пари 5 фор.

За оне који пате од стомака

КИНАПЕПТОЛ.

Многи и многи — хиљадама њих — који пате од стомака, траже скупе бање ради лека, без да много пута утехе нађу. С тога сваки онај, који хоће од те болести што пре да се опрости — нека узме **Кинапептол.** 1 боца 3 круне, 3 боце за целу куру 8 круна франкирано. 422 10—12

Рабштерн Мор

НОВИ САД 217 34—

пециво шљивовице и комовице

ФАБРИКА ШЕСТОСТРУКЕ СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ.

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Лепа кућа са 4 собе, лепим и великим предсобљем, две кујне шпајзом, подрумом, великом баштом и другом спремом продаје се.

Упитати у администрацији „Заставе“.

477 3—6

ОБЈАВА.

Јављам пошт публици из места и околине, да сам добио **искључиву продају и главно стовариште**

разноврсних ватромета

ПРВЕ СЛАВОНСКЕ ВЕШТАЧКЕ ФАБРИКЕ ВАТРОМЕТА

БРАЋЕ ЦВЕТКОВИЋА

У ОСЕКУ.

Препоручујући се тога ради најтоплије, част ми је упозорити, да сам у стању све могуће налоге за разноврсне ватромете тачно и брзо отправљати.

С поштовањем

Ника Ненадовић,
у Митровици

495 2—2

КУЋА У БЕШКИ

на добром месту — ћошку — са три собе, кујном и комором, шталом, шупом и добрим подрумом, продаје се из слободне руке.

Упитати се ваља код

Павла Бошковића,
пароха у Руми.

496 2-2

Мануфактурна и мешовита трговина

са лепим станом, трафиком, трговина са раном, вином, ракијским казачом, артеским бунаром, са врло великим просторијама, магазином и хамбаром, **Оларово имање у Умљи,** издаје се због смрти власникове на више година под закуп. — Све је у највећем стилу уређено и за вичног имућног трговца омогућено је да своје имање подобно употреби.

Разгледања на месту, а понуде и питања управо на мене у Бечу.

Велимир Црепајац
Wien-Währing.

487 3—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ЈЕФТЕ ОСТОЈИЋА

У РУМИ

потребује два способна спомоћника који одма ступити могу, првенство имају они који српски мађарски и немачки говоре.

494 3—3

Два помоћника

који су вични у галантеријској, краткој и белој роби, биће одма примљени. Оба, старији и млађи помоћник, морају бити извр сни продавци. Понуде са означењем плате и сведочбе у препису треба упутити на

Weiss & Adler
у Митровици.

500 2—3

---

* КО ТРЕБА *

ЖАЛУЗИЈЕ, ТКАНЕ,

ДРВЕНЕ И ПЛЕТЕНЕ РОЛЕТЕ

ГВОЗДЕНЕ И ДРВЕНЕ ДУЋАНСКЕ КАПКЕ

нека се обрати директно на

ПРВУ ХРВАТСКУ ТВОРНИЦУ

ЖАЛУЗИЈА, РОЛЕТА ДРВЕНИХ

и ЖЕЉЕЗНИХ КАПАЦА и КАРТОНАЖА

Г. СКРБИЋ

ЗАГРЕБ

У ИЛИЦИ Бр. 40.

Ваља се чувати путника, који новац у напред траже.

Ценици бадава и франко.

8—12 4

ПОМОДНА МАНУФАКТУРНА И ПАМУКА ТРГОВИНА

ДУШАНА ГАВРИЛОВИЋА

→ У ЧУРУГУ ←

потребује старијег и млађег помоћника. Потребан је осим српског, мађарски и немачки језик.

498 2—2

ПОМОЋНИК

који је вичан галантеријској, нирнбершкој и краткој роби, изврстан продавац, добар аранжер излога, који српски, немачки и мађарски говори, може наступити место 1. или 15. септембра о. г. Оферте треба упутити са сликом и назначењеи плате и референција на

М. Марбергера
у Винковци (Славонија.)

509 2-2

Због фамилијарних околности продајем своју

берберско-фризерску радњу.

Нови Сад, житна пијаца бр. 11.

Паја Коларски.

510 1-3

НИКОЛЕ КАПАМАЏИЈЕ

ТРГОВАЧКА ШКОЛА

и

ПАНСИОНАТ

У БЕЧУ

(Адреса: **N. Kapamadžija, Wien VI. Mariahilf, Millergasse 43.**)

Циљ је ове школе, да младиће који немачки знају обично за 2 године у трговачким наукама тако обучи и усаврши, да буду способни у сваком трговачком или фабричком комптоару, у банкама или новчаним заводима ваљано радити. Они ђаци пак, који без икаквог знања немачког језика у школу ступе, морају прво немачки научити, па онда тек могу бити редовни ђаци.

За зрелије младиће са добром школском припремом и знањем немачког језика постоји једногодишњи стручни курс (Einjähriger Fachkurs) у ком се горепоменута циљ за 10 месеци може постићи.

Срби ђаци имају осим редовних предавања (која су често на немачком језику) и засебну наставу где свестрано и темељно уче немачки језик и по нешто од других предмета које на српском, које на немачкмм језику.

Школарина износи (осим 2 фор. уписнине 100 фор. а вр. годишње а може се и полугодишње напред платити.

Књиге стају од прилике 10 фор.

У свези са школом и у истом здању постоји и новоуређени

ПАНСИОНАТ

где су ђаци не само у брижљивој нези и под строгим надзором добро смештени, него и засебну поуку како у немачком језику, тако и у осталим трговачким наукама добивају

„Како је место у пансионату ограничено, а више од половине места већ сад допуњено, то се могу нове пријаве само онда осигурати, ако се што пре учини и прва рата пансионатске своте по програму одмах уплати.“

На жељу родитеља смешта директор ђаке и у приватним кућама на стан и кост

Школа почиње 3. (16.) септембра.

400 5—6

Програми се шаљу на захтевање бесплатно.

---

* ХЕНРИК МОГАН и ДРУГ *

ХЕНРИК МОГАН и ДРУГ

ПРЕСЕЉЕЊЕ.

Од 1. августа почевши, налази се наша радња

Главна улица број 25.

где је пре била трговина Панте Јовановића.

Поводом тим, слободни смо најучтивије до знања ставити, да смо наше стовариште знатно проширили и да ћемо са трајном добром робом у мушким, женским и дечијим новитетима и са јефтинијом ценом во до сад на услузи бити. у толико пре, што смо нашу потребу у роби за јесен и зиму већ код најбољих фирми збринули.

Код нас се може добити сако одело за јесен од 8—25 фор.; најфиније салонско одело од 20—35 фор.; жакет-одело од 17—25 фор.; смокинг одело од 12—25 фор.; хавелока од камилине вуне од 8—14 фор; иберцијера, зимских капута, бунди и т. д. и т. д.

У конфекцији за женске имамо на стоваришту такав избор, какав овде још није био.

Пошто немамо филијалу, а да не би забуне било, молимо, да се на нашу фирму пази,

Са високопоштовањем **Хенрик Моан и Друг — Нови Сад, главна улица бр. 25.**
у бившој радњи Панте Јовановића.

120 22—

ХЕНРИК МОГАН и ДРУГ

* ХЕНРИК МОГАН и ДРУГ *

МИЛЕНИЈСКА ИЗЛОЖБА 1896: ВЕЛИКА МИЛЕНИЈУМСКА ИЗЛОЖБА.

Stahel & Lenner, Budapest

ФАБРИКА ТРИЈЕРА И ЗАВОД ЗА ПЕРФОРИРАЊЕ

V. Katona József-utcza 8., у близини кр. уг. западне жељезничке станице.

Препоручује ове своје фабрикате у најбољој каквоћи:

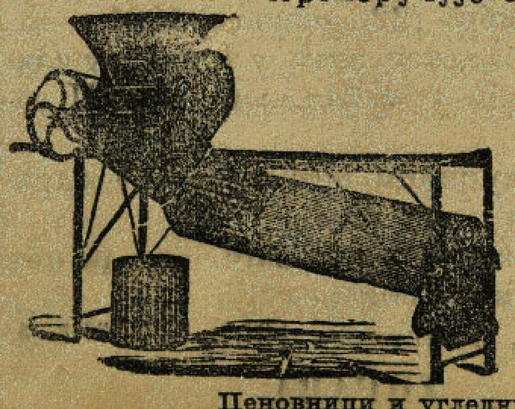

Тријера, који чисте пшеницу, овас или ражи од граора и кукоља.
Тријера, који треби овас или јечам и других семења из пшенице.
Тријера, који чисте и сортирају сочиво. Требе јечам и сортирају сочиво.
Цилиндри за сортирање.
Патенти тријера и машине за сортирање. Чисте и сортирају сваковрсну рану. Тријери системе Gutjahr & Müller или Mayer могу се према овом патентираном систему преиначити.
Тријер-цилиндре зи млине. Навлаке.
Бушених и засечених плехова за сваке занатлијске и пољопривредне потребе у разноврсним плеховима.

Ценовници и угледни каталози шаљу се на захтев бесплатно и франко. 328 6—10

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.